

ROK LITURGICZNY W KOŚCIELE

Rok liturgiczny w Kościele rozpoczyna się od I Nieszporów I Niedzieli Adwentu (między 27 listopada a 3 grudnia). W ciągu całego jego cyklu Kościół obchodzi pamiątkę Narodzin Chrystusa, Jego życia, Męki, Śmierci i Zmartwychwstania, Zesłania Ducha Świętego oraz przypomina o ponownym przyjściu na świat Zbawiciela.

Niedziela, czyli dzień Pański jest pierwotnym dniem świątecznym, ustanowionym przez Chrystusa na pamiątkę misterium paschalnego. Z uwagi na wyjątkowy charakter tego wydarzenia, na niedziele nie wyznacza się na stałe innego obchodu (wyjątkami są święto Świętej Rodziny, święto Chrztu Pańskiego, święto Miłosierdzia Bożego, uroczystość Najświętszej Trójcy, czy uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata). Niedziela ustępuje jedynie uroczystościom i świętom Pańskim, zaś niedziele Adwentu, Wielkiego Postu i Okresu Wielkanocnego zajmują w hierarchii pozycję nad wszystkimi świętami Pańskimi i uroczystościami.

Dni następujące po niedzieli, czyli dni powszednie obchodzi się w różny sposób, zależny od rangi np. Środa Popielcowa i dni od Wielkiego Poniedziałku do Wielkiego Czwartku mają pierwszeństwo przed wszystkimi innymi dniami liturgicznymi, dni powszednie Adwentu od 17 do 24 grudnia i wszystkie dni powszednie Wielkiego Postu są sklasyfikowane przed wspomnieniami obowiązkowymi.

Mszał Rzymski wskazuje, że obchody liturgiczne, w zależności od znaczenia dzielą się na: uroczystości (ich obchód rozpoczyna się wieczorem w dniu poprzednim od I Nieszporów), święta (obchodzone w granicach dnia naturalnego) i wspomnienia (podzielone na obowiązkowe i dowolne). Jeżeli w jednym dniu przypada kilka obchodów liturgicznych, o tym, który ma zostać celebrowany, decyduje tabela pierwszeństwa dni liturgicznych. Do pierwszej kategorii zalicza się m.in. Paschalne Triduum Męki Pańskiej i Zmartwychwstania Pańskiego, Narodzenie Pańskie, Objawienie, Wniebowstąpienie i Zesłanie Ducha Świętego. Wśród drugiej grupy wymienia się m.in. święta Pańskie umieszczone w kalendarzu ogólnym, niedziele Okresu Narodzenia Pańskiego i Okresu Zwykłego. Trzeci zbiór tworzą m.in. wspomnienia obowiązkowe podane w kalendarzu ogólnym i wspomnienia obowiązkowe własne.

Rok liturgiczny składa się z kilku okresów, są to: Adwent, Okres Narodzenia Pańskiego, Okres Zwykły, Wielki Post, Triduum Paschalne, Okres Wielkanocny i ponownie Okres Zwykły.

Adwent czyli czas pobożnego i radosnego oczekiwania na przyjście Jezusa obejmuje 4 niedziele. Rozpoczyna się od I Nieszporów niedzieli wypadającej około 30 listopada, a kończy się przed I Nieszporami Narodzenia Pańskiego. W pierwszej części (do 16 grudnia włącznie) liturgia zapowiada powtórne przyjście Chrystusa na końcu czasów, natomiast od 17 do 24 grudnia przygotowuje wiernych do uroczystości Narodzenia Pańskiego. W niedziele Adwentu opuszcza się hymn „Chwała na wysokości”.

Okres Narodzenia Pańskiego rozpoczyna się od I Nieszporów uroczystości Narodzenia Pańskiego i trwa do niedzieli Chrztu Pańskiego włącznie (niedziela po Objawieniu Pańskim 6 stycznia). Obchody uroczystości Bożego Narodzenia zwane Oktawą Narodzenia Pańskiego trwają 8 dni i obejmują następujące święta ku czci: św. Szczepana (26 grudnia), św. Jana, apostoła i ewangelisty (27 grudnia), świętych Młodzianków (28 grudnia) oraz niedzielę Świętej Rodziny, Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi oraz Nadanie Najświętszego Imienia Jezus (1 stycznia).

Okres Wielkiego Postu przygotowujący do obchodów Paschy, zaczyna się Środą Popielcową a kończy w Wielki Czwartek przed Mszą Wieczerzy Pańskiej. W tym szczególnym czasie Kościół wzywa wiernych do pokuty, która przejawia się w praktykowaniu postu, modlitwy i ofiarowaniu jałmużny. W liturgii opuszcza się hymn „Chwała na wysokości”, a aklamację „Alleluja” zastępuje wezwaniem „Chwała Tobie, Słowo Boże” lub „Chwała Tobie, Królu Wieków”. Niedziele tego okresu nazywają się: pierwsza, druga, trzecia, czwarta, piąta, zaś szósta nosi nazwę Niedzieli Palmowej Męki Pańskiej i upamiętnia uroczysty wjazd Mesjasza do Jerozolimy. Rozpoczyna ona Wielki Tydzień, w którym Kościół wspomina Mękę Chrystusa.

Triduum Paschalne Męki i Zmartwychwstania Chrystusa - upamiętnia miłosierne dzieło zbawienia ludzkości. Chrystus poprzez swoją Mękę, Śmierć i Zmartwychwstanie pokonał śmierć

i otworzył bramy Nieba. Celebracja tak wielkiego misterium stanowi szczyt roku liturgicznego. Obejmuje wydarzenia od Mszy Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek do Nieszporów Niedzieli Zmartwychwstania włącznie. Centrum obchodów skupia się wokół najbardziej uroczystej z liturgii – Wigilii Paschalnej (uznawanej za „matkę wszystkich świątecznych wigilii”) obchodzonej w świętą noc Zmartwychwstania.

Okres Wielkanocny trwa 50 dni (do Niedzieli Zesłania Ducha Świętego). Kościół raduje się w tym czasie ze Zmartwychwstania Chrystusa. Osiem pierwszych dni (do Niedzieli Miłosierdzia Bożego) otrzymało rangę uroczystości Pańskich. Kolejne niedziele tego okresu nazywane są Niedzielami Wielkanocnymi. W taki sposób następuje druga, trzecia, czwarta, piąta, szósta i siódma Niedziela Wielkanocna. W czterdziestym dniu po Zmartwychwstaniu Pańskim obchodzi się uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego (w Polsce od 2003r. przeniesiona na następującą po tym czwartku niedzielę). Od tego wydarzenia liturgia przygotowuje wiernych na uroczystość Zesłania Ducha Świętego.

Pozostałe dni roku liturgicznego objęte są Okresem Zwykłym. Rozpoczyna się on w poniedziałek po niedzieli Chrztu Pańskiego i kończy we wtorek przed Środą Popielcową, zaś ponownie przypada od poniedziałku po Niedzieli Zesłania Ducha Świętego do I Nieszporów I Niedzieli Adwentu. W tym czasie Kościół obchodzi pełnię misterium Chrystusa. W ostatnią niedzielę roku liturgicznego przypada uroczystość Jezusa Chrystusa, Króla Wszechświata.

Postanowienia Soboru Watykańskiego II wskazały, że wierni powinni podczas liturgii zapoznać się z ważniejszymi częściami Pisma Świętego. Z uwagi na obfitość tekstów biblijnych, fragmenty z Ewangelii czytane podczas niedzielnych i świątecznych Mszy Św. wybierane są zgodnie z trzyletnim cyklem (rok A, B i C). Literę określającą rok uzyskuje się dzieląc numer roku przez trzy, a pozostała reszta lub jej brak jest wyznacznikiem: 1=A, 2=B, 0=C. W roku A przeważa Ewangelia Św. Mateusza, w roku B – Św. Marka, a w roku C – Św. Łukasza. Czytania w dni powszednie Okresu Zwykłego ustalane są zgodnie z dwuletnim cyklem: w roku nieparzystym oznaczone „I”, w roku parzystym „II”.

Warto jeszcze wspomnieć, że do kalendarza liturgicznego wpisane są również dni modlitw błagalnych i dni kwartalne, obejmujące czas modlitwy w potrzebach ludzi, zwłaszcza o urodzaje, błogosławieństwo w pracy, czy publiczne dziękczynienie za otrzymane dobra.

Rok liturgiczny wypełniony okresami szczególnym, świątami, uroczystościami, czy wspomnieniami pozwala Kościołowi zanurzać się na nowo, z każdym kolejnym cyklem, w zbawczym misterium Chrystusa.

Justyna Jasińska